

Uppvaktning av landsbygdsminister Sven-Erik Bucht 17 mars 2016

Den 19 november 2016 lämnade Världsnaturfonden WWF, Naturskyddsföreningen, World Animal Protection Sverige, Sveriges Konsumenter, Konsumentföreningen Sthlm samt Ekologiska lantbrukarna in följande förslag till vision, en vision som vi ser kan utgöra ramarna för Sveriges livsmedelsstrategi:

År 2030 äter det svenska folket hälsosamma, välsmakande och säkra livsmedel som producerats på ett hållbart sätt av lönsamma och konkurrenskraftiga företag, och bidrar till uppfyllandet av FN:s hållbarhetsmål. En hållbar livsmedelskedja bygger på:

- ekosystemens bärkraft och planetens gränser;
- att konsumenterna har förtroende för livsmedelskedjan och förmågan att göra medvetna val;
- förebyggande djurhälsovård som ger friska djur;
- att lönsamma livsmedelsföretag och lantbruk finns i hela Sverige med en stark marknad nationellt och internationellt;
- innovation och ett väl samordnat forsknings- och utvecklingsarbete.

Livsmedelskedjan är transparent, alla aktörer tar ansvar och gör åtaganden för att uppnå en hållbar livsmedelskedja.

För att det ska bli tydligt vad vi vill ska ingå i strategin för att leverera på ovanstående vision så vill vi lyfta fram följande:

Ekosystemens bärkraft och planetens gränser;

Planetens gränser och ekosystemens bärkraft sätter ramarna för jordbruket i Sverige och globalt. Läget är kritiskt; förlusten av biologisk mångfald, klimatpåverkan och hög växtnäringstillförsel till kretsloppen belastar planeten mer än vad den tål. Det måste vara utgångspunkten för livsmedelstrategin.

Konsumtionen av animaliska livsmedel måste minska i västvärlden, inklusive Sverige. Produktionen av animaliska livsmedel i Sverige kan dock öka om den bedrivs på sätt som ger ökad biologisk mångfald och öppna landskap, minskar klimatpåverkan, ger god djurvälstånd och arbetstillfällen på landsbygden.

Den kommande livsmedelsstrategin bör innehålla:

- tydliga förslag som styr mot ökad biologisk mångfald, mindre och ansvarsfull växtskyddsanvändning, minskad övergödning och minskad klimatpåverkan.

Att konsumenterna har förtroende för livsmedelskedjan och förmågan att göra medvetna val;

Det måste finnas ett tydligt konsumentperspektiv i livsmedelsstrategin.

Konsumentförtroendet måste stärkas genom ökad transparens och en tydligare politik.

Politiken har en viktig roll att genom styrmedel justera systemfel och marknadsmisslyckanden som skapar ohälsosamma och ohållbara konsumtionsmönster.

Information om och märkning av produkterna är en viktig del av vägen framåt. En livsmedelsstrategi måste gå i takt med mål om ökad folkhälsa. Kunskapslyft krävs för goda matvanor och en ökad folkhälsa.

Den kommande livsmedelsstrategin bör slå fast att:

- Strategin ska bidra till förbättrad folkhälsa, genom tydliga mål och avsatta resurser.
- Märkning och information om innehåll och ursprung ska underlätta medvetna val för alla konsumenter och finnas i såväl butiker som restauranger och i offentliga matsalar. Detta ska ske med lagkrav om så erfordras.
- Ett kunskapslyft om livsmedel måste genomföras, med målgruppsanpassning till de olika grupperna av konsumenter, i skolan liksom genom riktade kampanjer.

Mervärden inom miljö, djuromsorg och kvalitet som ger lönsamhet i hela sektorn;

Att bibehålla och utveckla mervärden i svensk livsmedelsproduktion är av stor strategisk vikt för livsmedelsstrategin. Svensk livsmedelsproduktion ligger än så länge långt fram på flera områden. Djuromsorgen är bland den bästa i världen, behovet av antibiotika litet och förekomst av salmonella är ovanligt. Sverige har fortfarande en branschöverenskommelse om GMO-fritt djurfoder. Beteskravet är ett av de viktigaste mervärdena att bygga vidare på för svensk produktion. Istället för att urholka mervärdena bör strategin se till att lantbrukare får betalt för de mervärden de skapar. Ekonomiska styrmedel är ett bra sätt att stimulera utvecklingen.

Ekologisk produktion är ett tydligt mervärde för en växande grupp konsumenter och en affärsmöjlighet för hela livsmedelskedjan. Den har flera nyttor för samhället; det gynnar miljön, håller landsbygden levande, föryngrar lantbruket, främjar aktivt brukande och skapar innovation. Den svenska produktionen har idag svårigheter att möta den ökade efterfrågan på ekologiska produkter, något som livsmedelsstrategin bör hantera.

Den kommande livsmedelsstrategin bör:

- Ge stöd till lantbruket för de mervärden som det skapar. Stärk landsbygdsprogrammet så att lantbrukare som gör naturvårdande insatser, exempelvis med betande djur, får ytterligare stöd. Utforma också skatten på bekämpningsmedel som en avgift, där skatteintäkterna går tillbaka till lantbrukssektorn som stöd till forskning och utveckling av mer hållbara växtskyddsmetoder.
- Livsmedelsbranschen bör få stöd att göra folkbildande marknadsföringsinsatser om fördelarna med svensk mat. Regeringen bör även avsätta pengar för exportsatsningar av svensk miljösmart mat.
- Strategin bör sätta mål för ekologisk produktion och offentlig konsumtion och utveckla strategier för att nå målen.

Förebyggande djurhälsovård som ger friska djur;

Det svenska djurskyddet har starkt stöd hos konsumenterna. Djurskydd och djurhälsa är viktiga mervärden och de måste tydliggöras än mer för att produktionen och konkurrenskraften ska stärkas ytterligare. I en undersökning utförd av YouGov augusti 2015 svarade åtta av tio att de anser att djur behandlas bättre i Sverige och att det är viktigt för dem när de väljer livsmedel.

Den kommande livsmedelsstrategin bör slå fast att:

- Djurskyddet och djurhälsan ska bibehållas och stärkas. Betesreglerna ska inte urholkas.
- Sverige ska intensifiera sitt arbete med att stärka djurskyddet och djurhälsan på global, nationell och regional nivå.

Innovation och ett väl samordnat forsknings- och utvecklingsarbete.

Utmaningarna i att försörja människor med mat inom ramen för en planet är avsevärda. Innovation behövs för att se till att vi ersätter fossila bränslen, att vi sluter kretsloppen och minskar tillförseln av nytt kväve i ekosystemen samt stärker den biologiska mångfalden.

Forskning och utveckling på systemnivå och inom beteendevetenskap behöver särskild förstärkning för att hitta lösningar på livsmedelsförsörjningens komplexa problem.

Den kommande livsmedelsstrategin bör:

- Prioritera forskning och innovation som utvecklar matproduktion inom planetens gränser
- Förstärka forskningen på systemnivå

Ovan nämnda punkter är av största vikt för att vi ska kunna ställa oss bakom en livsmedelsstrategi. Vi behöver se konkreta åtgärder i strategin som levererar på ovanstående punkter. Vi hoppas att våra åsikter som representerar en omfattande mängd medlemmar, stödmedlemmar, lantbrukare och konsumenter, verkligen tas tillvara.

Jan Bertoft, Sveriges Konsumenter
Maria Dirke, Ekologiska Lantbrukarna
Roger Pettersson, World Animal Protection Sverige
Johanna Sandahl, Naturskyddsföreningen
Louise Ungerth, Konsumentföreningen Stockholm
Håkan Wirtén, Världsnaturfonden WWF

Stockholm, 17 mars 2016